

ki bodo gotovo v interesu ljudskega šolstva stvar objektivno presodila. To se je zgodilo v mnogih krajih, katehetje so se obračali do šolskih oblastev, in eden je svoji prošnji uložil še peticijo starišev, da bi prošnjo bolje vtreme jil. Toda od knezoškofijskega ordinarijata ni bilo odgovora, in dotičnega duhovnika, ki se je predrznil izročiti peticijo, tožili so pri ordinarijatu, kot narodnega hujskača. (Čujte! Čujte! na desnici — Poslanec dr. Russ: Ordinarijatu pa ni treba verovati.)

Drugim veroučiteljem so odgovorili s cinično mironostjo — navedem zopet bosedo iz aktov: Če otroci ne znajo brati slovenskega jezika, naj se tak jezik vpelja, ki ga znajo brati. (Smeh in čujte! čujte! na desnici.)

Če pa ga razumejo, za to se ne briga deželno šolsko oblastvo. Slovenski otroci, ki so ravno tako dragi svojim starišem, kakor nemški svojim nemškim starišem, in ki so ravno tako veselje in ponos svojih starišev, cvet in upanje države ter imajo poklic, postati koristni državljani in trdni stebri države, niso toliko vredni v očeh koroškega deželnega oblastva, kakor nemški prisiljenci (Čujte! Čujte! na desnici), ki morajo biti na deželne troške v prisilnih delavnicah (Prav dobro! na desnici) in delati koristna dela. (Dobro! Dobro! na desnici. — Poslanec Ghon: To so pretiravanja! — Poslanec grof Lažansky: Bodemo videli!)

To povem po uradnih zapisnikih. Vendar ne, pravičen moram biti tudi nasproti deželnemu šolskemu oblastvu; da ne bodo rekli, da pretiram, moram tudi dobro o njem povedati.

Deželno šolsko oblastvo je bilo tako milostno, da je katehetom dovolilo privatno poučevati otroke v krščanskem nauku; toda s tem pogojem, da se to ne zgodi v šolskih urah, in da morejo imeti dovoljenje od krajnega šolskega sveta, če hočejo biti v šolskih prostorih. (Čujte! na desnici.)

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Gorenjskega, 20. julija.

O petindvajsetletnem smrtnem dnevu slovečega našega ranjega skladatelja preč. gosp. Gregorija Rihar-ja.

Prihodnji 24. dan t. m. bo klical našemu narodu vnovič v spomin resnične besede: „Narod, ki svojih slavnih mož ne časti, ni vreden, da so se mu rodili“. V dan 24. julija 1863, tedaj pred 25 letmi umrl je namreč v Ljubljani sloveči slovenski skladatelj, prečast. gospod Gregor Rihar, na katerega sme biti naš narod z vso pravico ponosen, da je bil njegovi rojak. Kdor je že hodil kaj po sveti, ter si hotel vzeti trud, opazovati cerkveno-narodno petje, katerega kolj si bodi naroda našega obširnega cesarstva, mora priznati, hoče ali noče,

da v tem oziru, v oziru narodnega cerkvenega petja namreč, bodi si glede bogate mnogovrstnosti napevov za vse mogoče potrebe Božje službe skoz celo cerkveno leto, ali pa glede pevskega lepoglasja, — še enkrat rečemo: v oziru narodnega cerkvenega petja, Slovincov ne prekosi noben narod naše obširne Avstrije. Da pa se smemo s tem ponašati: ta zasluga gre ravno umrlemu slavnemu ranjemu Rihar-ju; on je probudil in povzdignil naš narod k tej neovrgljivi odliki. Ne trdimo sicer, da bi se poleg tega slavnega skladatelja ne bili trudili tudi drugi za zboljšanje našega narodnega cerkvenega petja; zlasti s častjo naj bosta memogrede imenovana rajni Ribniški dekan. preč. gosp. Janez Traven in rajni Tuhinjski župnik preč. g. Luka Dolinar; to da Riharja ni prekosil nihče, in ga bo tudi težko z lepo kedo. Ni čas in prostor tu za to, da bi se spuščal v dokaze. Le enega samega naj navedem.

Kako ponosni so n. pr. Nemci na svoj Haydn-evi mašni napev: „Hier liegt vor Deiner Majestät“ (naš od njih izposojeni: Pred stolom Tvoje milosti.) Je v resnici tudi sprelep. Zapoje pa naj pravilni „quartett“, Riharjevi: „Bog pred Tvojim veličastvam“, potem pa le roko na srce, in govori naj se pravična razsodba, kateri napev je lepši, in kateri povzdigne bolj duha. Dokazov tacih si poišče iz Riharjevih skladb vsakdo lahko sam. Ni bilo toraj čudo, da ga je za čas njegovega življenja in delovanja čislal, cenil, spoštoval, častil in ljubil kot skladatelja ves slovenski narod, naj si že biva v tej ali uni deželi; — kjerkolj so se zanimali za lepo cerkveno petje, povsod so se glasili Riharjevi napevi, in z kakim ponosom se je reklo: „Pri nas le Riharjeve pojemo“. —

Ne moremo si toraj kaj, in srce nam ne miruje, da ne bi k petindvajsetletnemu smrtnemu dnevu slavnega skladatelja ne položili na njegovi grob namesto cvetličnega venca, izraz bitko-otožnega sočutja in pomilovanja, da so se oglasili kmalu zatim, ko je blagi slavni gospod zatisnil svoje trudne oči, taki, ki so pričeli — ne zmanjševati, ampak kar sramotilno napadati in v nič devati pevske plode jako zaslužnega, od vsega naroda visoko spoštovanega in srčno-ljubljenega gosp. skladatelja. Nameravali so si menda, — ne moremo si drugač misliti — na razvalinah Riharjeve slave postaviti svoj prestol, pozabivši, da kaj takega niso počenjali celo starodavni pagani, ki so se klaujali reku: O mrtvih ne govori nič razun dobrega. Tem napadovalcem Riharjeve veljave je že dolga leta poprej kakor v preroškem duhu resno bral levite sloveči naš pesnik, pokojni gosp. Rodoljub Ledinski (Anton Žakelj) v svoji pesmi: „Zaničevavcom pevcov“, katere zadnja kitica se glasi:

„Častite ga tedaj, al' zaničujte

Njegovo pesem kakor prazno stvar, —
Le tega nikdar mi ne pozablujte,

Da njega pesem je nebeški dar.“

Zato naj bo pa tudi povedano, da nam je bilo resnično v dušno tolažbo in serca-veselivno zadostenje

ko smo brali in čuli letos, kako so v samemu Rimu pripoznavali ter občudovali Nemci lepoto in milobo slovenskih pesem, in kako da je odlični cvet rimskega plemstva v cerkvi sv. Neže „zunaj mesta“ navdušeno ploskal sprelepi pesmi iz Riharjeve zbirke: „Pustite me nevesto vi mladi Rimljani“. Čez petindvajset let po njegovi smrti tedaj se je od tam, odkjer se ne bil nikdar kedo nadajal, povrnila slovečemu našemu skladatelju Gregorju Riharju njegova nevenljiva čast in veljava. Bodi toraj: Mir in rajska luč njegovi duši, sladki pokoj njegovim koščicam, neumrljiva slava njegovemu spominu!

L.

Pristavek.

Naj rečemo še eno. Ako bi n. pr. kako naše društvo, katerega kolj si bodi že imena, priredilo — ker so prišle 25 letnice že tako zelo v navado — v proslavo 25. smrtne obletnice slovečega skladatelja Gregorija Riharja kako „Besedo“, „koncert“ ali kaj enacega; ali vsaj o vgodni priliki privzelo v svoj „program“ kako njegovo skladbo iz zbirke njegovih svetovnih pesem, ne bi slavilo in častilo s tem le slovečega našega skladatelja, ampak tudi samega sebe, ter dokazalo, da ga ne zadeva očitjanje: „Narod, ki svojih slavnih mož ne časti, ni vreden, da so se mu rodili.“

Mi smo storili eno; Vi drugi pa drugo! L.

Iz Ljubljane. — Povodom smrti deželnega glavarja grofa Thurna, podajo se danes k pogrebu, ki bode ob 4. popoldne v Radoljici, iz Ljubljane deputacije deželnega odbora, kluba narodnih poslancev, trgovinske zbornice, čitalnice ljubljanske in družih tukajšnjih narodnih društev v Radoljico, vsaka deputacija z vencem za pokojnega.

Deželnemu odboru došla sta povodom smrti glavarjeve sledeča telegrama: Ministerski predsednik deželnemu odboru:

„Vest o smrti deželnega glavarja grofa Thurna prejel sem z velikim obžalovanjem ter prosim sprejeti moje odkritosrčno sočutje o težki izgubi, katera je zadela deželni zastop vojvodine Kranjske vsled tega žalostnega prigodka.“

Od deželnega odbora Goriškega deželnemu odboru Kranjskemu:

„Sprejmite naše boleče občuteno sočutje o težki izgubi, katera je vsled smrti deželnega glavarja grofa Thurna zadela Vas in vso od Vas zastopano deželo.“

— O Logaški svečanosti v slavljenje 40 letnice cesarjeve, ki se je vršila minulo nedeljo in ponedeljek poročamo obširneje prihodnjič. Danes omenjamo samo toliko, da je bila vdeležba ljudstva velikanska, število gostov pri banketu nad 200, — navdušenje živo, vredba izgledna in tudi vreme skoz in skozi lepo.

Dr. Anton Rojc, koncipijent dr. Sajevicev v Ljubljani, umrl je minuli teden po daljnem bolehanju v Cirknjem, svojem rojstnem kraju za plučno boleznijo. Pokojni zapusti udovo in edinega sina, bil je priznan izgleden pravnik in zvest rodoljub. Naj v miru počiva!

Novičar iz domačih in tujih dežel.

— **Z Dunaja.** Vojniški načelnik III. vojnega oddelka v Gradcu baron Khun doslužil je minuli teden svoje 50. leto kot vojak, star je 72 let in še telesno in duševno krepak, pa kakor se čuje pri vsih mnogih preodličnih svojih lastnostih zelo brezoziren v svojih izrazih nasproti višjim osebam. To se trdi, da je bil povod, da se mu je omenjeno poveljništvo odvzelo, kar je napravilo veliko vriša v širokih krogih. F. Z. M. baron Khun dej n je bil samo v disponibiliteto ne v pokoj in zato trdijo nekateri glasovi, da se namerava njega kot svetovalca na stran dati najvišjemu vojnemu nadzorniku nadvojvodu Albrechtu, kjer mu more pripadati mnogo važnejši posel kakor do sedaj.

— **Ruska.** Sprejem, pozdravljenje nemškega cesarja Viljema na Petrovem dvoru bil je najsijajnejši in presrčen. Včeraj se je govorilo, da cesar za en dan podaljša bivanje svoje na Ruskem. Kot znamenje dobre volje obeh cesarjev bližati se drug drugemu se more smatrati to, da je nemški cesar podaril ministru Giers-u briljante k redu črnega orla, ruski car pa grofu Herbert Bismarku k Aikender-Nevskemu redu.

— **Španska.** Don Karlos razglasil je oklic, v katerem pravi, koliko zdihuje Španska po prostem vladarstvu, katero pričakuje od njega, ter da poseže kmalu zopet po meču.

— **Francoska.** Boulanger je toliko okreval, da se je mogel zopet peljati na sprehod. Rana je popolnem zaceljena.

— **Rumunska.** V Rumuniji se začenjajo hude agitacije proti dinastiji. Nedavno je izšla v Bukureštu knjiga v katerej se hudo graja vladanje kralja Karola. Pisatelj dokazuje, da se v 22. letih, kar vlada sedanji kralj, ni nič storilo za narod, samo davki so se povišali. Rumunija je res postala kraljestvo, a zato je pa morala vso trgovino na Dunavu prepustiti Avstriji. Pisatelj trdi, da ne bode več dolgo, da bode kralj moral ostaviti deželo.

Žitna cena

v Ljubljani 14. julija 1888.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 95 kr. — banaške 7 gold. 32 kr. — turšice 5 gold. 70 kr. — soršice 5 gold. 75 kr. — rži 5 gold. 30 kr. — ječmena 3 gold. 10 kr. — ovsa 4 gold. — kr. — ajde 5 gold. 60 kr. — ovsa 2 gold. 44 kr. — Krompir 2 gold. 05 kr. 100 kilogramov.

V Kranji 16. julija.

Hektoliter: Pšenica 6 gold. 18 kr. — Rrž 4 gold. 55 kr. — Oves 2 gold. 60 kr. — Turšica 4 gold. 54 kr. — Ječmen 1 gold. 22 kr. — Ajda 4 gold. 22 kr. — Slama 100 kilogr. 1 gold. 60 kr. — Seno 2 gold. — kr. — Špeh 1 kilogr. 44 kr.